

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
közbenső ítélete**

Az ügy száma: Pfv.III.21.055/2017/6. számú

A tanács tagjai: Böszörményiné dr. Kovács Katalin a tanács elnöke

. Döme Attila előadó bíró

Salamonné dr. Piltz Judit bíró

A felperes: felperes

A felperes képviselője:

. Orosz Krisztina Ügyvédi Iroda

(ügyintéző: dr. Orosz Krisztina ügyvéd)

Az alperes: alperes

Az alperes képviselője:

jogtanácsos

A per tárgya: kártérítés

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

ővárosi Törvényszék 43.Pf.635.378/2016/5.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Pesti Központi Kerületi Bíróság 26.P.104.074/2015/12.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi, az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja, és megállapítja, hogy a kötelező gépjármű felelősségbiztosítás alapján az alperest helytállási kötelezettség terheli R.G. 2011. szeptember 26-án elszenvedett balesetéből eredő károkért. A Kúria az elsőfokú bíróságot a követelés összegére vonatkozóan új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

A felperes felülvizsgálati eljárási költségét 25.400 (huszonötezer-négyszáz), az alperesét 20.000 (húszezer), a le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték összegét 70.000 (hetvenezer) forintban állapítja meg.

A közbenső ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes édesapja, R.G. 2011. szeptember 26-án T. község külterületén, a tanyán, forgalomtól elzárt területen az álló

helyzetben lévő, járó motorú mezőgazdasági vontató bal hátsó kereke mögött állva szállítási helyzetben rögzítette a vontatóhoz kapcsolt tárcsát, amikor a jármű vezetőjének lába a kuplungpedálról lecsúszott, és a hátramenetbe kapcsolt jármű hátrafelé megindulva áthajtott a felperes édesapján, aki 8 napon túl gyógyuló sérüléseket szenvedett.

- [2] A Városi Ügyészség B.1198/2011/7. számú határozatával a jármű vezetőjével, K.O. gyanúsítottal szemben folytatott eljárást 6 hónapra felfüggesztette, és az ügyet közvetítői eljárásra utalta, ennek során a terhelt elismerte felelősségét, bocsánatkérését fejezte ki, és 1.500.000 forint megtérítését vállalta. K.O. az összeget megfizette, vele szemben az ügyészség a vádemelést 1 évi időtartamra elhalasztotta.
- [3] A jármű üzemeltetője az alperessel kötött kötelező gépjármű felelősségbiztosítást.
- [4] A felperes édesapja a per során elhunyt. A perben érvényesített jogait és követeléseit osztályos egyezség alapján az illetékes közjegyző a felperesnek adta át.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [5] A felperes módosított keresetében 5.000.000 forint nem vagyoni és 9.304.006 forint vagyoni kártérítés megfizetésére kérte kötelezni az alperest.
- [6] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte a kötelező gépjármű felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvény (a továbbiakban: Kgf tv.) 15. § f) pontjára hivatkozással.

Az első- és másodfokú ítélet

- [7] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Döntését a Kgf tv. 15. § f) pontjára alapította, amely szerint a biztosítás nem terjed ki arra a kárra, amely a gépjármű - forgalomban való részvétele nélkül - munkagépként való használata során keletkezett. Szakértői vélemény alapján megállapította, hogy a közlekedést addig nem lehet megkezdeni a lassú járművel, amíg a munkagép függesztett tárcsájának rögzítése meg nem történt, erre pedig forgalomtól elzárt füves területen került sor, amikor a jármű nem vett részt a forgalomban. A vetési munkálat kezdetének a hidraulika felszerelését, befejezésének a hidraulika lecsatlakoztatását tekintette. Következtetése szerint a baleset a mezőgazdasági vontató munkagépként való használata során, forgalomban való részvétele nélkül következett be. A gépjármű elmozdulását nem minősítette forgalomban való részvételnek, utalva arra, hogy a traktor a szántás-vetés során is helyváltoztató mozgást végez, ami nem forgalmi helyzetben történik.
- [8] Az elsőfokú bíróság jogi álláspontja szerint a jogutód felperes - a jogelőd vagyoni kárigényeinek előterjesztése hiányában - nem

támaszthat érvényesen vagyoni kárigényeket.

- [9] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. Megállapította, hogy a mezőgazdasági vontató alapvetően munkagép, de alkalmas a közúti közlekedésben való részvételre is. Kifejtette, hogy a Kgyb tv. 3. § 10. pontja és 15. § f) pontja értelmében a biztosítási viszony nem terjed ki azokra a károkra, amelyek a traktor fő funkciójában, azaz mezőgazdasági munkagépként való használata során keletkeznek. Értelmezésében a Kgyb tv.-en alapuló felelősség a járművek forgalomban való részvétele során okozott károkra terjed ki, a közúti forgalom pedig közutakon zajlik, nem magánutakon. A másodfokú bíróság megállapítása szerint a káresemény nem a mezőgazdasági vontató forgalomban való részvétele során következett be, ezért arra az alperes felelőssége nem terjed ki.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [10] A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amely elsődlegesen a Pp. 275. § (4) bekezdése alkalmazásával az első- és másodfokú ítéletek megváltoztatására, az alperes helytállási kötelezettségét megállapító közbenső ítélet meghozatalára, valamint az elsőfokú bíróságnak a követelés összegszerűsége körében az eljárás folytatására való utasítására irányult. Másodlagosan az első- és másodfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására utasítását kérte. Kérte annak megállapítását, hogy perbeli jogutódként bármikor joga van keresete kiterjesztésére. A másodfokú bíróság által megsértett jogszabályként a Kgyb tv. 3. § 10. pontját és 15. § f) pontját, 12. §-át, a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 221. §-át jelölte meg.
- [11] Kifejtette, hogy a jármű balesetet okozó tolató mozgása közlekedésre jellemző, a KRESZ szabályai alá tartozó helyváltoztatás, amire kiterjed az alperes gépjármű felelősségbiztosításon alapuló helytállási kötelezettsége. Előadta, hogy a jármű a baleset időpontjában a mezőgazdasági munkavégzést befejezte, „felemelt tárcsával” ütötte el a felperes jogelődjét, a művelet során a tengelykapcsoló, a fék- és a gázpedál, valamint a kormánykerék kezelését hajtotta végre a jármű vezetője, miközben a munkagépre jellemző speciális kezelőszervek alaphelyzetben, kikapcsolt állapotban voltak. Hivatkozott a kirendelt műszaki szakértő véleményére, amely szerint a lassú jármű közlekedési eszközként való használatához köthetőek a felperes jogelődjének a sérülései. Sérrelmezte, hogy ezt az eljáró bíróságok indokolás nélkül hagyták figyelmen kívül, holott a szakértői véleményt aggálytalanként fogadták el. Kifogásolta az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EuB) C-162/13. számú ügyben hozott ítélete figyelmen kívül hagyását is, amelyet a kereset tárgyává

tett esettel analógnak tekintett. Arra az esetre, ha a Kúria nem osztaná a felülvizsgálati kérelmében kifejtett jogi álláspontját, indítványozta előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését az EuB előtt a 72/166/EGK tanácsi irányelv 3. cikk (1) bekezdésének értelmezésére vonatkozóan.

- [12] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására irányult, annak helyes indokai alapján. Vitatta, hogy az EuB felülvizsgálati kérelemben hivatkozott ítélete alapjául szolgáló tényállás összehasonlítható lenne a kereset tárgyává tett káreseménnyel, mert a hivatkozott ügyben a jármű tolatott, míg az elbírálandó esetben azért mozdult hátra, mert az üzembentartó lába lecsúszott a kuplungról.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [13] A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint alapos.
- [14] A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 272. § (2) bekezdése szerint megjelölt jogszabálysértések alapján vizsgálta felül.
- [15] Helytállóan állapították meg az eljáró bíróságok, hogy a kereset tárgyává tett káreseményt olyan, közúti közlekedésre is alkalmas jármű üzemeltetése okozta, amelynek rendeltetése elsősorban mezőgazdasági munkavégzés. Helyesen foglalt állást a másodfokú bíróság abban a kérdésben is, hogy a Kgfb tv. 3. § 10. pontjának értelmező rendelkezése alapján a törvény tárgyi hatálya kiterjed erre a járműre. Tévedtek azonban az eljáró bíróságok akkor, amikor az alperes kockázatviselési kötelezettségének hiányára következtettek a törvény 15. § f) pontjában foglalt feltételek fennállása miatt.
- [16] A Kgfb tv. 15. § f) pontja alapján a biztosítás nem terjed ki arra a kárra, amely a gépjármű - forgalomban való részvétele nélkül - munkagépként való használata során keletkezett. A törvény tehát két együttes feltétel fennállása esetén zárja ki a biztosítási kockázatot: a gépjármű forgalomban való részvételének hiánya és annak munkagépként való használata esetén.
- [17] A Kgfb tv. 70. §-a értelmében a törvény az ott felsorolt valamennyi - gépjármű felelősségbiztosításra vonatkozó - uniós jogi aktusnak (irányelveknek) való megfelelést szolgálja. Amennyiben az Európai Unió irányelvének a tagállami jogba való átültetése az irányelvvel konform módon, megfelelő tartalommal történik meg, a nemzeti bíróság az irányelvet nem alkalmazza közvetlenül a tagállamon belüli jogvitákban, de terheli őt a nemzeti jogszabály irányelv konform értelmezésének a kötelezettsége. Az irányelvet átültető nemzeti jogszabályokat az irányelv rendelkezéseivel és annak az Európai Bíróság általi jogértelmezésével összhangban kell

alkalmazni abban az esetben is, ha a jogalany az uniós jogból származó alanyi jogát közvetlenül az irányelvre hivatkozva nem jogosult érvényesíteni [C-14/83. számú Von Colson ítélet 26. pont (EBHT 1984., 1891. skk. o.), C-106/89. számú Marleasing ítélet 8. és 13. pont (EBHT 1990., I-4135. skk. o.)]. Mindezekből következően a felülvizsgálat tárgyát képező ügyben a Kgfb tv. 15. § f) pontját - az első-, másodfokú bíróság álláspontjával szemben - kizárólag az EuB releváns döntéseire figyelemmel lehet értelmezni.

- [18] Az EuB több esetben is foglalkozott a Tanács 1972. április 24-i 72/166/EGK irányelv 3. cikk (1) bekezdésében szereplő „gépjármű forgalomban való részvétele” fogalommal és a jelen ügyben - az irányelv időbeli hatálya folytán - alkalmazandó, az Európai Parlament és a Tanács 2009. szeptember 16-i 2009/103/EK irányelv 3. cikkében szereplő azonos fogalom értelmezésével. Tekintettel arra, hogy a „jogutód irányelv” 29. cikk (2) bekezdése alapján a hatályon kívül helyezett 72/166/EGK irányelvre történő hivatkozásokat a helyébe lépő irányelvre történt hivatkozásként kell értelmezni az irányelv II. mellékletében foglalt megfelelési táblázat alapján a Kúria az EuB mindkét irányelv vonatkozó rendelkezését értelmező ítéleteit figyelembe vette. A C-162/13. számú, 2014. szeptember 4-i Vnuk ítélet 41., 42. pontjában az EuB már leszögezte, hogy a „gépjármű forgalomban való részvétele” fogalmának meghatározása nem bízható az egyes tagállamok mérlegelésére, hanem a tagállami jogokra kifejezett utalást nem tartalmazó uniós jogi rendelkezést az egész Európai Unióban önállóan és egységesen kell értelmezni, figyelembe véve nemcsak annak kifejezéseit, hanem szövegkörnyezetét, illetve annak a szabályozásnak a célját, amelynek az a részét képezi. Ítélete 52. pontjában arra is rámutatott, hogy az uniós szabályozásnak a kötelező felelősségbiztosítás területén végbement fejlődése során az uniós jogalkotó folyamatosan biztosította és erősítette a gépjárművek által okozott balesetek károsultjainak védelmére irányuló célkitűzést. Meghatározása szerint a „gépjármű forgalomban való részvétele” fogalmának hatálya alá tartozik a gépjárművek minden olyan használata, amely összeegyeztethető e gépjárművek szokásos funkcióival (56. pont). Az EuB a C-514/16. számú, 2017. november 28-i Andrade ítéletében a „gépjármű forgalomban való részvétele” fogalmának értelmezésében további támpontokat adott, így ítélete 35., 36. pontjában kifejtette: annak hatálya nem függ annak az útnak a jellemzőitől, amelyen a gépjárművet használták, nem korlátozódik a közúti forgalom helyzeteire, a kötelező felelősségbiztosításra vonatkozó irányelvek egyik rendelkezése sem korlátozza a biztosítási kötelezettségnek, és a gépjárművek által okozott balesetek károsultjai számára az e kötelezettség által biztosítani kívánt védelemnek a terjedelmét az ilyen gépjárművek bizonyos földeken vagy utakon való használatának az eseteire. A kockázat fennállásának elbírálása körében azonban meghatározó jelentőségűnek tekintette azt a kérdést, hogy a baleset

bekövetkezésekor a gépjármű szállítási (közlekedési) eszközként vagy munkagépként üzemelt-e. A „gépjármű forgalomban való részvételének” fogalmába beletartozik a gépjármű szállítási eszközként való mindenfajta használata (37., 38. pont).

- [19] Az EuB ítélete 40. pontjában azt írta elő, hogy amennyiben a balesetben olyan gépjármű érintett, amelynek rendeltetése a szállítási eszközként való szokásos használaton túlmenően bizonyos körülmények között munkagépként való használatra is kiterjed, a tagállami bíróságnak meg kell határoznia: a gépjárművet elsősorban szállítási eszközként használták-e, amikor e használat a „gépjármű forgalomban való részvételének” irányelv által meghatározott fogalmába tartozhat, vagy munkagépként, mely esetben nem tartozhat ebbe a fogalomba a használat.
- [20] A Legfelsőbb Bíróság a BH 2006.152. számon közzétett Pfv.VIII.20.975/2005/6. számú ítélete indokolásában az EuB által megadott vizsgálati szempontokkal összhangban már kifejtette, hogy a munkagép jellegű használat akkor zárja ki egyértelműen a felelősségbiztosító helytállási kötelezettségét, ha a munkagép a közlekedésre jellemző helyváltoztatás nélkül végez a rendeltetésének megfelelő munkafolyamatot. A közlekedésre jellemző helyváltoztatató mozgás viszont, amennyiben a KRESZ szabályai alá tartozik, károkozás esetén kiváltja ezt a helytállási kötelezettséget. Ilyennek minősül, ha a tengelykapcsoló, a fék- és gázpedál, valamint a kormánykerék kezelését kell végrehajtani, miközben a munkagépre jellemző speciális kezelőszervek alaphelyzetben, kikapcsolt állapotban vannak.
- [21] A fenti szempontok figyelembevételével a Kúria megállapította, hogy a kereset tárgyává tett esetben a balesetet okozó vontató jármű a baleset bekövetkezésének pillanatában nem olyan munkafolyamatot végzett, amely a munkagépként való rendeltetésének felelne meg. A gépjármű hátrafelé történt elmozdulása ugyanis az ún. veszélyes üzemi minőséget (fokozott veszéllyel járó tevékenységet) jelentő gépi meghajtóerővel történt, ami megfelel a jármű szokásos szállítási, közlekedési funkciójának. Ez a használat az EuB által adott irányelvkonform értelmezés szerint - az érintett útszakasz jogi jellegétől függetlenül - forgalomban való részvételnek minősül. Miután a balesetet a jármű vezetője a gépjárművek közlekedésére jellemző járművezetéssel, nem a jármű munkagépként való használata során okozta, a Kgyb tv. 15. § f) pontjában foglalt együttes feltételek hiányában az alperesnek a kereset tárgyává tett káreseményért való helytállási kötelezettsége fennáll a törvény 12. §-a, valamint a Ptk. 559. § (1) bekezdése értelmében megkötött felelősségbiztosítási szerződés alapján.
- [22] Tekintettel arra, hogy az eljáró bíróságok eltérő jogi álláspontjuk folytán nem vizsgálták a kereset tárgyává tett egyes kárigények összecszerű megalapozottságát, és a másodfokú bíróság eltérő jogi álláspontja folytán a jogutód kereset felemelése kérdésében nem

foglalt állást, a Kúria a jogerős ítéletet Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, a Pp. 253. § (2) bekezdésének megfelelően az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és - a Pp. 213. § (3) bekezdése alkalmazásával - közbenső ítéletében az alperes helytállási kötelezettségének fennállását állapította meg. Az ezt követően lefolytatandó megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak kell a fenti kérdésekben határoznia.

- [23] A Kúria a felperes által előterjesztett előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmet nem ítélte alaposnak, mivel az EuB vonatkozó gyakorlatához képest a felülvizsgálat tárgyát képező ügyben értelmezésre szoruló új kérdés nem merült fel.

Záró rész

- [24] A Kúria a felek felülvizsgálati eljárásban felmerült költségét és a le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégiumának 4/2009. (XII. 14.) PK vélemény II.3. pontjában foglaltaknak megfelelően a Pp. 275. § (5) bekezdése alkalmazásával csupán megállapította. A felek jogi képviselével kapcsolatban felmerült munkadíj összegét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdése, valamint a felperes esetében a 4/A. § alkalmazásával, alperes esetében a Pp. 67. § (2) bekezdésének utaló rendelkezése folytán határozta meg.
- [25] A Kúria a határozatát a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül hozta meg.

Budapest, 2018. április 11.

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Döme Attila s.k. előadó bíró, Salamonné dr. Piltz Judit s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

bírószági ügyintéző
HM